

Benefiční koncert Institutu Bohuslava Martinů s Janem Mráčkem a Lukášem Klánským

Tradice Benefičních koncertů Institutu BM pokračovala 6. prosince 2023 již 9. ročníkem, na němž vystoupili výborní představitelé mladé generace, houslista Jan Mráček a klavírista Lukáš Klánský. Koncert v Barokním refektáři Profesního domu Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy otevřelo úvodní slovo ředitele Institutu Aleše Březiny, který jej vede od založení v roce 1995.

Ten poděkoval generálnímu partneru koncertů finanční skupině RSJ a dalším podporovatelům, ale především vyzvedl Nadaci Bohuslava Martinů, která je zřizovatelem Institutu BM a v předvečer tohoto koncertu Institutu udělila medaili za úspěšnou propagaci osobnosti a díla Bohuslava Martinů. Nechybělo ovšem poděkování také Karlově univerzitě za zapůjčení krásného a akusticky vstřícného sálu Barokního refektáře. 9. Benefiční koncert byl věnován památce osobnosti Gregory Teriana, dlouholetého předsedy správní rady společnosti International Martinů Circle, který zemřel v říjnu 2023 a kromě zásluh na šíření jména Bohuslava Martinů ve světě se zasloužil o oslovení dirigenta Jakuba Hruší, který se stal čestným předsedou této společnosti v r. 2010 a úspěšně pokračuje v podpoře činnosti International Martinů Circle již jako renomovaný umělec.

Ředitel Institutu představil také oba umělce 9. Benefičního koncertu a krátce uvedl jejich dosavadní kariéru: Jan Mráček je vynikajícím houslistou úspěšným na mnoha soutěžích již od školních let, v r. 2010 vyhrál soutěž Pražského jara jako vůbec nejmladší umělec v historii PJ. Dnes je koncertním mistrem České filharmonie, uznávaným sólistou (1. cena soutěže Fritze Kreislera ve Vídni) i komorním hráčem, s Klavírním triem Lobkowitz získali 1. cenu soutěže Johannes Brahms r. 2014. Klavírista Lukáš Klánský absolvoval studium HAMU nejen v klavírní hře, ale rovněž jako dirigent a získal 2. cenu na soutěži Hanse von Bülowa v oboru dirigování od klavíru, což zúročil při nahrávání Mozartových klavírních koncertů s Komorní filharmonií Pardubice. Spolu s Janem Mráčkem a violoncellistou Ivanem Vokáčem založili úspěšné Klavírní trio Lobkowitz, sólově vystupuje doma i v zahraničí a se svým otcem Ivanem Klánským nastudoval m. j. originální čtyřruční part Dvořákových Slovanských tanců.

V Barokním refektáři zazněla na úvod koncertu známá skladba Ernesta Blocha Baal Shem s podtitulem Tři obrazy z chasidského života pro housle a klavír. Dílo z r. 1923 podalo duo Mráček – Klánský úžasně autenticky s hlubokým ponorem do charakteru jednotlivých částí: 1. Vidui (Lítost) měla tolik vnitřního smutku ve svítivých houslích a citlivém klavíru, až přímo vyzařovala niternost židovské melodie. 2. Nigun (Improvizace) střídala nálady v zajímavém rytmu a 3. Simhat Torah (Radost) byla virtuózním závěrem souznění báječných hudebníků.

Průvodní slovo Aleše Březiny se poté soustředilo na aktuální činnost Institutu BM. V roce 2023 se uzavřel tříletý grant na projektu Dělat opravdové divadlo, a již brzy vyjde publikace s názvem Hudební divadlo B. Martinů v letech 1913 – 37. Souborné kritické vydání díla B. Martinů se rozšířilo o svazky 11 a 12, plánováno je jich více než sto a návštěvníci koncertu byli seznámeni s dalšími konkrétními tituly, na kterých pracuje tým Institutu BM s okruhem spolupracovníků. Finanční zdroje z provozování Martinů díla ohrozila pandemie, blíží se též ukončení ochranné lhůty v r. 2029 s uplynutím 70 let od úmrtí skladatele. Uvedení Řeckých pašijí na operním festivalu v Salzburku se stalo nejen mimořádným úspěchem uměleckým, ale i finančním pro Nadaci B. Martinů, renomované vydavatelství Unitel připravuje také DVD se záznamem tohoto úspěšného představení.

Na pódium se vrátili oba umělci k provedení výběru ze Šostakovičových nádherných 24 preludií, op. 34 v úpravě Dmitry Tsyganova pro housle a klavír, a to s čísly 10, 15, 16 a 24. Pestré kratší skladby uchopil Jan Mráček s energií a virtuozitou, která v potřebném expresivním podání nechala vyznít všechny tóny s úchvatnou precizností za pečlivého a stejně expresivně provázejícího klavíru Lukáše Klánského. Preludium č. 10 hýřilo zpěvnými melodiemi a náročnými trylkovými pasážemi, č. 15 zaujalo závratnými rytmy v klavíru a stejně náročným houslovým partem až tanečního charakteru; č. 16 přineslo rozšafnou širokou melodickou linku s neskutečným flažoletovým finále Mráčkových houslí a č. 24 připomínalo mohutností a pádností medvědí tanec; skladatel měl vždy smysl pro humor a dokázal přesně diferencovat kompoziční struktury. V Janu Mráčkově a Lukáši Klánském našel ty pravé interprety, kteří si dokázali jeho hudbu náležitě užít. Následující skladba Josefa Suka Čtyři kusy pro housle a klavír, op. 17 přinesla odlišný styl se sekvencemi volně melodickými střídanými pestrými rytmickými, jež podali oba umělci energicky, méně romanticky a současně s pečlivě propracovanou strukturou. Housle Jana Mráčka zcela přirozeně rozeznaly celý refektář a Lukáš Klánský prokazoval v obou polohách, doprovodné i v sólových vstupech, působivý nadhled. Jednotlivé části Sukovy skladby jim poskytly pestré příležitosti blýsknout se v 1. Quasi Ballata s impresionistickým nádechem a romantickým energicky ukotveným středem, ve 2. Appassionato nadchli výtečným podáním střídavých rytmů, 3. Un poco triste naopak vyžadovalo emoční hloubku a 4. Burleska z rukou těchto umělců s plným nasazením a neomylnou technikou vzbudila po posledním tónu okamžitý potlesk.

Z díla Bohuslava Martinů Jan Mráček s Lukášem Klánským vybrali půvabných Sedm arabesk, H 201 A, v nichž skladatel reflektoval svá nejlepší léta v Paříži po svatbě s Charlottou. Arabesky označené jen tempovými názvy znamenají rytmické etudy plné mistrovských kompozičních nuancí, které nabízejí interpretům pestré a velmi diferencované možnosti uplatnění technické vyzrálosti a výrazové bohatosti. Houslista i klavírista naplnili všech sedm skladbiček svým uměním po okraj – svižná energie se prolнула s mírnou melodickou linkou, po jemných tónech následovala ostrá sekvence s nepravidelným rytmem a další zaujala zpěvnou a rozevlátou harmonií. Jemná melodika stoupala do výšek, aby se v závěru vrátila ke zdánlivé jednoduchosti vyžadující ovšem bravuru a cit pro výraz. Nečekaný vtipný závěr ve výsostném podání byl čirou radostí umělců i publika. Entuziasmus houslisty i klavíristy se přenesl na posluchače zásluhou jedinečného uměleckého projevu, který ze skladby Martinů připravil jeden z vrcholů večera. Skutečný závěr patřil Erichu Wolfgangovi Korngoldovi a jeho hudbě k filmu Mnoho povyku pro nic – Much Ado About Nothing, op. 11. Skladatel narozený v Brně získal ve 30. letech minulého století dobré postavení v Hollywoodu a to mu umožnilo prchnout v r. 1938 před nacisty s celou rodinou do USA, kde spolupráce s filmem mu přinášela jeden úspěch za druhým. Stal se vlastně tvůrcem filmové hudby v dnešním slova smyslu, získal proslulého Oscara a jeho jméno bylo zárukou kvality a úspěchu. Hudba k Shakepearově komedii je přesně taková, aby ve špičkovém podání Jana Mráčka a Lukáše Klánského doslova vykreslovala jednající postavy a děje plné nedorozumění, záměn a humoru. Ve vybraných částech 1. Maiden in the Bridal, 2. Dogberry and Verges, 3. Garden Scene a 4. Masquerade (Hornpipe) se oba ponořili do filmových scén soustředěně a velmi uvěřitelně. Mají tuto hudbu rádi a s radostí ji nabídli posluchačům s mistrovstvím, pro které jsou dnes žádanými umělci, na Benefičním koncertu skutečně zazářili.

Marta Tužilová